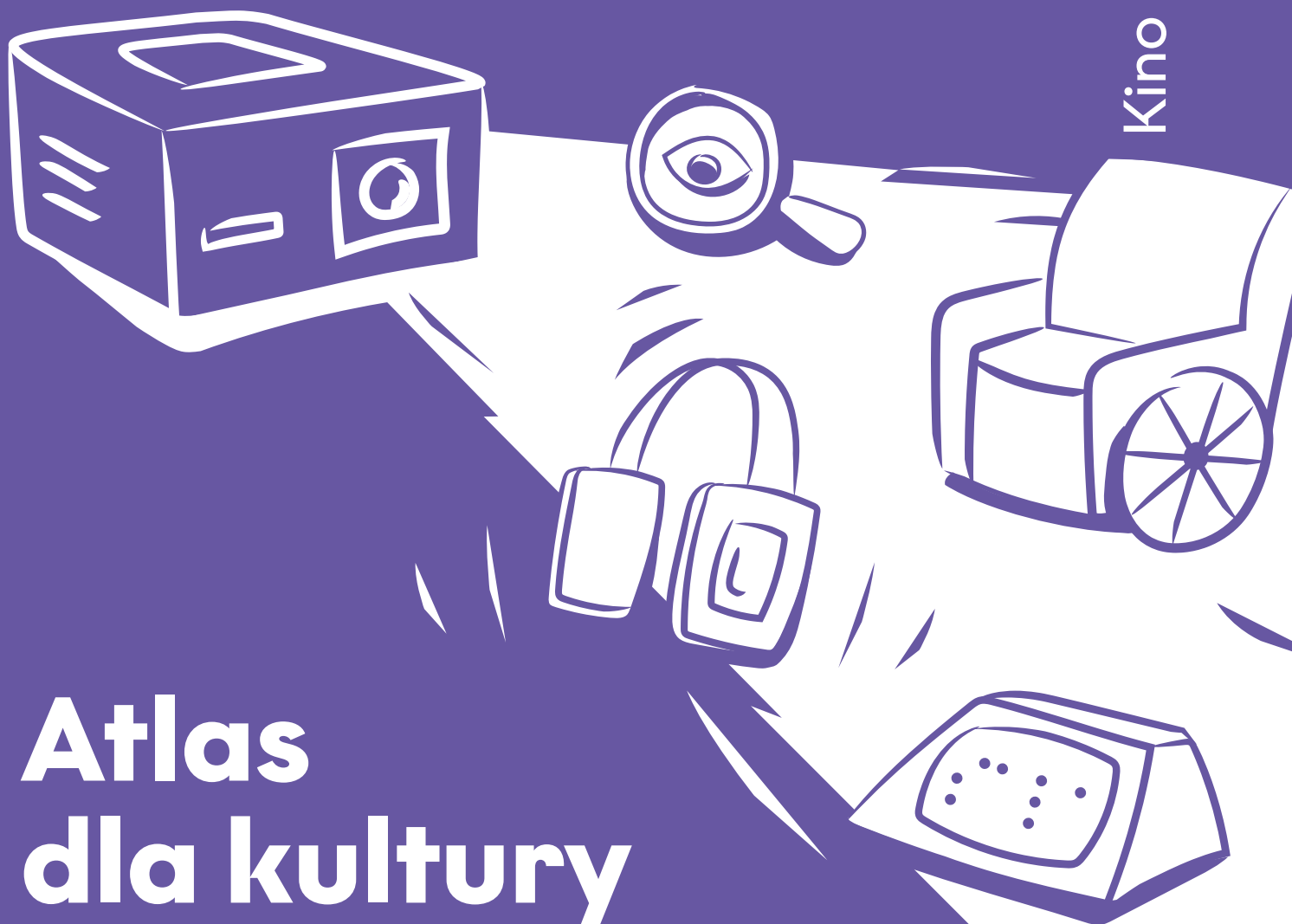

zeszyt

4
7

Kino

Atlas dla kultury

Opracowanie:

Marcin Halicki

Produkcja:

Paweł Gogołek

Koordinacja:

Paulina Skorupska

Projekt graficzny:

ROOM33 Marta i Marcin Szymkowiak

Wydawca:

Stowarzyszenie Edukacyjne MCA

Kultura dostępna

Dlaczego to takie ważne?

Jeżeli jesteśmy osobami pełnosprawnymi, niezbyt często zastanawiamy się nad dostępnością wydarzenia artystycznego lub instytucji kultury. Kupujemy bilet do kina, na koncert, do teatru, muzeum czy galerii i idziemy. Po prostu.

Sytuacja zmienia się radykalnie, gdy mamy obniżoną sprawność – na przykład jesteśmy osobami niewidomymi lub słabowidzącymi, g/Głuchymi lub słabosłyszącymi, mającymi problem z poruszaniem lub osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Wtedy często widzimy przed sobą schody – zarówno te fizyczne, uniemożliwiające wejście do obiektu osobie, np. poruszającej się na wózku, ale także związane z udostępnianiem oferty kulturalnej osobom z niepełnosprawnościami. No właśnie – czy osoba niewidoma lub g/Głucha może w pełni korzystać z oferty filmowej kina? Przecież nie obejrzy filmu w taki sam sposób jak widzząca i słysząca. Jeszcze kilka lat temu mogliśmy usłyszeć od ludzi zarządzających kinami w naszym kraju, że dostosowanie pokazów filmowych lub wydarzeń z zakresu sztuk wizualnych do potrzeb osób niewidomych i g/Głuchych, angażowanie środków finansowych oraz innych zasobów mijają się z celem, bo one w tej formie kultury nie uczestniczą. Tymczasem mamy 2019 rok i okazuje się, że w wydarzeniach z zakresu sztuk wizualnych, głównie pokazach filmowych bierze udział coraz więcej osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Skąd taka sytuacja?

Powodów jest kilka i wydają się one banalne:

1. Osoby z niepełnosprawnościami, tak samo jak osoby pełnosprawne, mają potrzeby, do których (a jakże!) zalicza się także chęć obcowania z kulturą, w tym z obrazami filmowymi.
2. Instytucje kultury zaczęły dostrzegać widza z niepełnosprawnościami jako pełnoprawnego uczestnika życia kulturalnego, który zakupi bilet na wydarzenie.
3. Do udostępnienia oferty filmowej osobom niewidomym i g/Głuchym przyczyniają się rozwiązania systemowe, obligujące producentów polskich filmów do przygotowywania audiodeskrypcji i napisów/tłumaczenia na polski język migowy.
4. Coraz większa liczba silnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami lobbuje za dostępną kulturą (patrz: choćby utworzenie Kolektywu Otwartej Kultury skupiającego fundacje z Poznania, Warszawy, Wrocławia i Krakowa).
5. Dobre praktyki z innych krajów, w których dostępna kultura to standard, a nie fanaberia organizatorów wydarzeń.

Kino dostępne dla widzów z niepełnosprawnościami

„Nasze kino jest niedostępne dla widzów z niepełnosprawnościami, nie mamy pieniędzy na budowę windy, przykro nam!”.

Nawet jeśli obiekt, w którym znajduje się kino, jest architektonicznie niedostępny, można poprawić dostępność instytucji pracując nad dostosowaniem oferty i szkoląc obsługę.

Przejdźmy teraz przykładową ścieżkę widza, który pomimo obniżonej sprawności, zamierza wybrać się na wydarzenie przez nas organizowane.

Informacja

Dostępność cyfrowa

Odpowiednia informacja jest w wielu wypadkach kluczowa. Załóżmy, że osoba niewidoma chce zobaczyć film (tak, zobaczyć – także osoby niewidome stosują zwrot „zobaczyć film”), wchodzi na stronę internetową kina i...

No właśnie, czy strona internetowa przygotowana jest w oparciu o standardy dostępności WCAG 2.0 (krótki przewodnik na temat WCAG dostępny jest na stronie <https://wcag.lepszyweb.pl>). Ten dokument to swoista „biblia” wytycznych dla osób tworzących i zarządzających stronami internetowymi, aby były one dostępne dla wszystkich, także dla osób niewidomych i słabowidzących. Chodzi tu m.in. o dobry kontrast zawartości strony, stosowanie tekstów alternatywnych przy fotografiach – osoby z dysfunk-

cją wzroku często korzystają ze specjalistycznego oprogramowania, które „czyta” zawartość ekranu. Dlatego rekomendowane jest stosowanie szablonów lub tworzonych od zera stron bez upiększeń, w postaci „pływających” po ekranie nakładek lub grafik, które nie mają zaimplementowanego tekstu alternatywnego, niezbędnego dla osób z dysfunkcją wzroku. Osoba niewidoma nie może zobaczyć zdjęcia, które publikujemy, więc szansą na zapoznanie się z nim, jest dla niej odpowiedni opis. Np. „Zdjęcie przedstawia mężczyznę w czarnym smokingu i w białej koszuli, z zawiązaną pod szyją muszką. Mężczyzna ma blond włosy, jasny kolor skóry. Jego prawa ręka jest wyprostowana w kierunku widza. Trzyma rewolwer z tłumikiem. Nad głową mężczyzny widnieje napis w kolorze złotym: 007 James Bond”. To oczywiście luźny koncept opisu plakatu nowego filmu „James Bond”.

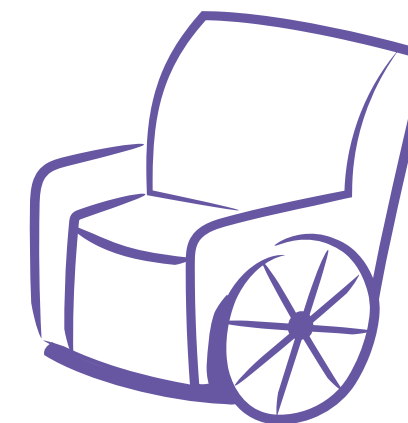
Podstawowe informacje

Każda strona internetowa instytucji użyteczności publicznej, w tym prowadzącej działalność kulturalną, powinna zawierać informacje dla osób z różnymi typami niepełnosprawności:

- o możliwym dojeździe do obiektu (środkami komunikacji publicznej lub samochodem osobowym i busem),
- o dostępnych kopertach parkingowych w pobliżu obiektu,
- o możliwości podjazdu lub jego braku do wejścia obiektu (ważne! Nawet w przypadku utrudnień w postaci braku windy/podjazdu/podnośnika – taka informacja powinna znaleźć się na stronie internetowej. Oszczędzi to osobie z niepełnosprawnością ruchową niepotrzebnej fatygi i możliwych problemów w dotarciu do kina). W przypadku barier architektonicznych rozwiązaniem może być wsparcie ze strony pracowników/wolontariuszy, którzy mogliby (po wyrażeniu zgody przez osobę z niepełnosprawnością ruchową) pomóc w wejściu/wjeździe do obiektu.
- o przeszkolonym personelu, w tym z zakresu pierwszego kontaktu z osobą g/Głuchą lub słabosłyszącą,
- o dostępnej lub braku dostępnej toalety,
- o ofercie biletowej (czy osobie z niepełnosprawnością przysługują zniżki, czy przysługuje zniżka opiekunowi),
- o repertuarze, w tym filmach wyświetlanych z audiodeskrypcją i tłumaczeniem na polski język migowy z napisami dla niesłyszących,
- o pętli indukcyjnej umieszczonej w obiekcie,
- o możliwości skorzystania ze wsparcia widoetłumacza (dla osób g/Głuchych),

- o możliwym użyciu podczas wydarzeń świateł stroboskopowych i dźwięków o dużym natężeniu,
- o pomieszczeniu wyciszenia (istotnym dla osób wrażliwych na bodźce, zwłaszcza z zaburzeniami ze spektrum autyzmu),
- o posiadaniu w zasobach instytucji wygłuszcaczy słuchawkowych lub kołder/kamizelek obciążeniowych, istotnych z perspektywy osoby ze spektrum autyzmu, wrażliwych na bodźce zewnętrzne,
- warto także zamieścić bezpośredni kontakt do osoby/osób, które odpowiedzą na pytania i wątpliwości osób z niepełnosprawnościami lub ich asystentów.

Odpowiednia informacja jest ważna także na miejscu wydarzenia. Dobrze gdyby przy wszystkich pomieszczeniach, do których mają dostęp widzowie, była informacja zapisana i odpowiednio eksponowana z użyciem alfabetu Braille’a. Poza tym wszelkie piktogramy i informacje wizualne powinny być przygotowane w dużym kontraście i odpowiednim fontem bezszeryfowym.

Dostępność architektoniczna

Schody

Do standardów dostępności zalicza się także stosowanie odpowiednich kontrastów i mat dotykowych na schodach (na pierwszym i ostatnim stopniu - najlepiej w kolorze żółtym), linii naprowadzających, poręczy bez ostrych krawędzi, ułatwiających wejście lub zejście z piętra, itd.

Dostępny pokaz filmowy – da się!

Sala w której odbywa się wydarzenie

Wszystko jest na dobrej drodze! Dostaliśmy się do sali kinowej, zasiedliśmy w wygodnym fotelu... No tak, ale co z osobą poruszającą się na wózku? Czy koniecznie miejsce przygotowane dla osób niemogących zasiąść w kinowym fotelu musi być w pierwszym rzędzie, przed wielkim ekranem? Niekoniecznie. Jednym z popularnych rozwiązań jest wymontowanie kilku foteli z dalszych rzędów, w taki sposób, aby osoba poruszająca się na wózku mogła swobodnie z takiej perspektywy oglądać film. Dobrze, gdyby do tego miejsca prowadził podjazd.

Toaleta

Toaleta dostępna to taka, z której bez problemu mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnościami, głównie narządu ruchu, w tym osoby poruszające się na wózku. W takim miejscu, poza standardowymi uchwytami i poręczami, a także lustrem na odpowiedniej wysokości, wieszakami, przestrzenią manewrową dla osób poruszających się na wózkach, powinien się znaleźć przycisk alarmowy wzywający pomoc w sytuacji kryzysowej.

Audiodeskrypcja

Nie jest zaskoczeniem, gdy w kinie usiądzie obok nas osoba niewidoma lub słabowidząca. Na obecnym etapie postępu technologicznego przygotowanie audiodeskrypcji (werbalnego przekazania treści wizualnych) do filmu nie stanowi większego problemu. Obecnie praktycznie każdy polski film, na produkcję którego uzyskano dofinansowanie ze strony Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, ma przygotowaną audiodeskrypcję oraz napisy dla niesłyszących.

Napisy dla niesłyszących

Osoby g/Głuche mogą korzystać z napisów, które implementowane są w obraz filmu. Nie różnią się one zasadniczo od napisów, które prezentowane są standardowo (np. w filmach obcojęzycznych). Jedyną różnicą polega na tym, że tą drogą możemy przekazać opis dźwięków, które prezentowane są w trakcie filmu, a których nie są w stanie usłyszeć osoby z dysfunkcją narządu słuchu.

Tłumaczenie na polski język migowy (PJM)

Innym, nie mniej istotnymi niż napisy, sposobem na udostępnianie sztuk wizualnych (zwłaszcza obrazów zawierających dialogi) jest tłumacz polskiego języka migowego zaimplementowany w ścieżkę obrazu filmu. Ma to istotne znaczenie choćby przy pokazach dla dzieci, które nie potrafią jeszcze czytać napisów lub nie nadążają z czytaniem. Taka forma udostępniania filmu nie jest jeszcze powszechna i prowadzona jest podczas pokazów jednorazowych, jednak jak najbardziej rekomendowana (także przy dystrybucji materiału filmowego na płytach dvd oraz BluRay, gdzie widz ma o wiele więcej opcji do samodzielnego ustawienia).

Sposoby prezentacji filmu publiczności z niepełnosprawnościami

Technicznie organizacja pokazów nie różni się od standardowych seansów, które kina i inne instytucje kultury prezentują na co dzień. W większości materiał filmowy wyświetlany jest z nośników DCP lub BluRay, dostarczanych przez dystrybutorów lub

organizacje przygotowujące pokazy. Sama audiodeskrypcja i napisy dla niesłyszących umieszczone są na tzw. suplementach dodawanych do nośników (zwłaszcza DCP).

Uwzględniając perspektywę widza, możemy skorzystać z dwóch opcji prezentacji filmów z audiodeskrypcją:

- prezentacja audiodeskrypcji dla wszystkich widzów w sali – w tym wypadku dźwięk filmu i lektora prezentującego audiodeskrypcję nadawany jest przez głośniki w sali i dociera do wszystkich, co może ograniczać komfort udziału w wydarzeniu osób widzących. W tym przypadku warto wcześniej przekazać informację o takiej formie prezentacji filmu,

- audiodeskrypcja odtwarzana jest poprzez odbiornik i słuchawki, wypożyczane osobom chętnym przed wejściem do sali kinowej. W tym wypadku niezbędny jest odpowiedni sprzęt, w który powinna być wyposażona sala – nadajnik (np. umieszczony w projektorni) oraz zestawy odbiorników ze słuchawkami (odbierane przez widzów z niepełnosprawnością wzroku przy wejściu do sali kinowej). Dzięki temu osoby niewidome lub słabowidzące mogą skorzystać z audiodeskrypcji transmitowanej poprzez słuchawki.

Coraz powszechniej, także przy organizacji pokazów filmowych, wykorzystywana jest aplikacja Audio-Movie. Specjalna aplikacja mobilna pozwalająca osobom niewidomym i słabowidzącym samodzielnie uczestniczyć w seansach kinowych. Audiodeskrypcję odsłuchują za pośrednictwem własnego smartfona, bez konieczności wypożyczania nieznanego im sprzętu z kina. Z kolei osoby starsze i wszyscy którzy nie lubią czytać napisów, mogą uruchomić w swoim telefonie ścieżkę lektorską.

Jak dotrzeć do odbiorcy z niepełnosprawnościami?

W Polsce jest kilka organizacji pozarządowych, które zajmują się przygotowaniem audiodeskrypcji oraz napisów dla niesłyszących, m.in.

Fundacja Katarynka z Wrocławia

www.fundajakatarynka.pl

Fundacja Kultury bez Barier z Warszawy

www.kulturabezbarier.org

Fundacja Mili Ludzie z Poznania

www.mililudzie.org

Fundacja Siódmy Zmysł z Krakowa

www.siodmyzmysl.org

Przygotowując dostępne wydarzenie, na naszej checkliście nie może zabraknąć najważniejszego punktu – pozyskania publiczności! Jest na to kilka sposobów.

- Partnerstwo z organizacjami pozarządowymi, które na co dzień prowadzą działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Jeżeli nie macie pomysłu, jak taką organizację znaleźć, zawsze warto zwrócić się z prośbą do lokalnego urzędu gminy, który wskaże listę organizacji, które lokalnie prowadzą taką działalność.
- Warto zwrócić się o poradę w tej sprawie do organizacji pozarządowych, które organizują takie wydarzenia w regionie.
- Warto uczestniczyć w wyjazdach i wizytach studyjnych organizowanych przez lokalne samorzady do miejsc, w których odbywają się dostępne wydarzenia.
- Internet jest kopalnią wiedzy, zwłaszcza portale społecznościowe. Na Facebooku możemy znaleźć w każdym miesiącu kilka wydarzeń dostępnych.
- Nie od razu Kraków zbudowano – na podstawie wymienionych wyżej informacji warto zorganizować testowe wydarzenie dostępne i swoimi dotychczasowymi kanałami wysłać informacje na jego temat. Takie wiadomości szybko się rozchodzą!

• Wbrew pozorom dużą wiedzę na temat instytucji i organizacji osób z niepełnosprawnościami posiadają dystrybutorzy filmowi w Polsce.

• Warto wysłać informację do portalu dostepnakultura.pl, zajmującego się promowaniem dostępnych wydarzeń kulturalnych (głównie w Wielkopolsce) na adres info@mililudzie.org.

• Networking, czyli sieciowanie – coraz więcej instytucji kultury w Wielkopolsce organizuje dostępne seanse kinowe – choćby Kino Muza w Poznaniu, Kino Pałacowe i in. – warto pytać, spotykać się, wymieniać informacjami.

• Nie należy zrażać się brakiem zainteresowania ze strony potencjalnych beneficjentów, do których wychodzimy z ofertą. Prędzej czy później uzyskamy oczekiwany efekt!

• Traktujmy osoby z niepełnosprawnościami jak każdego innego widza/klienta – przecież nie organizujemy specjalnego wydarzenia, tylko udostępniamy je każdemu!

jury Kino

Atlas dla kultu

Wydawnictwo dofinansowane ze środków
Miasta Poznania oraz Powiatu Poznańskiego.

POZnań*

MCA STOWARZYSZENIE
EDUKACYJNE

ul. Dmowskiego 5/7a/33
60-222 Poznań
stowarzyszenie@mca.pl
tel.: +48 692 499 810
www.5zmyslow.pl

Atlas dla kultury

WYDAWNICTWO BEZPŁATNE / NIE NA SPRZEDAŻ!